STERK WERK

Teeltspecialisten op duinzand

Loonbedrijf Hoogland, Burgerbrug

Op de duinzandgronden in de kop van Noord-Holland richt loonbedrijf Hoogland zich op de teelt van bloembollen, peen en eerstejaars plantuien. Specialistische gewassen dus, met daaraan gekoppeld niet-alledaagse klussen, zoals het tijdelijk onder water zetten van percelen om de grond te ontsmetten.

Een bui van 60 millimeter, daar schrikken ze aan de kust van Noord-Holland niet van. Een dag wachten en je kunt het land weer op. Het is dan ook niet raar dat juist hier allerlei hoogwaardige gewassen worden geteeld. Behalve de oogstzekerheid speelt ook het gunstige microklimaat daarin een rol: zonnig en relatief mild. Bloembollen zijn het bekendste voorbeeld van die hoogwaardige teelten, maar het is ook één van de weinige plekken in Nederland waar in februari en maart nog volop verse peen wordt gerooid. Ook Jan Jaap en Gustaaf Hoogland houden zich op hun bedrijf bezig met deze zogeheten onderdekkersteelt. In het najaar worden de wortelen ruim met stro toegedekt om ze te beschermen tegen de vorst. In het voorjaar gaat het stro weer van de teeltbedden af en worden de wortelen gerooid. Supermarkten hebben een voorkeur voor het verse product. “De markt voor bewaarpeen zit al heel lang in een dip, maar met deze peen draaien we gewoon nog een goed saldo”, zegt Jan Jaap Hoogland, die vandaag tekst en uitleg geeft over het bedrijf. Hij is het eerste aanspreekpunt voor het loonwerk en doet de planning. Zijn broer Gustaaf is de teeltman met de groene vingers.

Behalve peen telen de broers voor eigen rekening 80 hectare eerstejaars plantuien, een ander niet-alledaags gewas. Eerstejaars plantuien zijn uien die heel dik worden gezaaid en als mini-uitjes weer worden geoogst. Andere telers poten deze uitjes het jaar erna, om ze te laten uitgroeien voor consumptie. Het geeft het gewas een voorsprong ten opzichte van uien die worden gezaaid, waardoor telers eerder aan de markt zijn. “Het is een teelt die vroeger vooral in de Noordoostpolder werd gedaan en die in de zoektocht naar schone grond ook hier terecht is gekomen.”

Naast uien en peen zijn er dan nog de bloembollen. Die telen de broers grotendeels op contract voor andere bollentelers. Van de grondbewerking tot de oogst verzorgen ze dan de complete teelt voor een vooraf afgesproken prijs. Het is een wereld van de vaste relaties, waarin mensen elkaar allemaal

Loonbedrijf Hoogland, Burgerbrug

Jan Jaap en Gustaaf Hoogland zijn de gezichten achter loon- en teeltbedrijf Hoogland in het Noord-Hollandse Burgerbrug. Grondverzet en agrarisch loonwerk zijn samen goed voor vijftig procent van de omzet van de onderneming. Ongeveer twintig procent komt uit contractteelt en de overige dertig procent is eigen teelt. De broers telen bloembollen, peen en eerstejaars plantuien. Telen doen ze deels op hun eigen pachtboerderij van 48 hectare, maar voor het grootste deel op gehuurd land. De eerstejaars plantuien vormen met 80 hectare de grootste teelt. Bij Hoogland werken tien mensen in vaste dienst en daarnaast is er een pool van vaste zzp'ers.

kennen. Dan helpt het als je zelf ook teler bent, legt Hoogland uit. Vertrouwen is de basis, want er gaat vaak alleen al voor enkele tienduizenden euro's per hectare aan plantgoed de grond in. Het is een lucratieve, maar risicovolle teelt, waarbij alles van begin tot eind moet kloppen.

Onder water

Bij die specialistische teelten horen ook specialistische werkzaamheden. Een tot de verbeelding sprekende klus is het tijdelijk onder water zetten van percelen, of inunderen. Dit wordt gedaan om de grond weer vrij te krijgen van allerlei bodemgebonden ziekten. Het gaat vooral om nematoden, 'aaltjes', die aan de wortels van de gewassen knagen en bij een ernstige aantasting het product onverkoopbaar maken. Voor plantmateriaal, zoals bloembollen en plantuitjes, geldt een verplichte bemonstering op enkele aaltjessoorten. Schadelijke aaltjes mogen namelijk niet mee kunnen liften naar andere telers in binnen- en buitenland, waar ze een nieuwe besmetting kunnen veroorzaken.

In het verleden waren er chemische oplossingen om van de aaltjes af te komen, maar door aangescherpte milieuregels is chemisch grondontstmetten zo goed als verboden. Vandaar dat andere methoden, zoals inunderen, weer volop in de belangstelling staan. "Het gebeurt hier aan de kust al meer dan twintig jaar, maar we krijgen er de laatste jaren steeds meer werk mee. Dat geldt voor veel loonbedrijven", aldus Hoogland. Hij schat dat afgelopen najaar alleen al tussen Alkmaar en Den Helder zo'n 700 hectare onder water heeft gestaan.

Inunderen gebeurt in de zomer en nazomer, want het perceel moet meerdere maanden onder water staan bij een voldoende hoge temperatuur. De aaltjes stikken dan door zuurstofgebrek. Tot voor kort was de vaste aanpak voor inunderen: kilveren, een dijkje om het perceel leggen, drains opzoeken en ze enkele meters landinwaarts afsluiten met een ballon, en dan water erop pompen. Het probleem was alleen dat telers met de grond uit de dijkjes bleven zitten. "Die is dan alsnog besmet met aaltjes. Je kunt die grond na afloop niet zomaar uitsmeren over het perceel", zegt Hoogland.

Daar is nu een oplossing voor. Enkele jaren geleden meldde zich een klant bij Hoogland met een idee voor een kunststof damwand. De broers bouwden er zelf een machine voor. De golfplaatschermen zitten op een rol van dertig meter en worden met een sleuvenfrees op een diepte van 75 centimeter geplaatst. Boven de grond hoeft de laag water

Ontsmetten in Frankrijk

In Nederland is het gebruik van het grondontmettingsmiddel metamnatrium (Monam) sinds enkele jaren aan strenge regels gebonden. Loonwerkers met grondontsmetting in hun pakket verloren hierdoor soms wel 90 procent van hun omzet. Dat dreigde aanvankelijk ook bij Hoogland te gebeuren. In Nederland ontsmet Hoogland niets meer, maar in Frankrijk des te meer. Dat begon met een aanvraag van vaste klanten en inmiddels zijn daar Franse telers bij gekomen. Een vast team van twee zzp'ers, vader en zoon, ontsmet voor Hoogland op jaarbasis ongeveer 1000 hectare groente- en bloembollenland in de omgeving van Bordeaux. Daarvoor staan twee spitcombinaties klaar, zodat het werk altijd door kan gaan.

Door volgroeide wortelen in het najaar af te dekken met stro kun je ze direct na de winter als verse peen rooien.

Bloembollen vormen een lucratieve, maar risicovolle teelt, waarbij alles van begin tot eind moet kloppen.

Met 80 hectare eigen teelt zijn eerstejaars plantuitjes een belangrijke poot onder het bedrijf.

Schuitemaker-opraapwagens met enkele decennia ervaring zijn in Noord-Holland nog volop in bedrijf. Hier wordt stro van bedden met narcissen geraapt.

maar vijf centimeter te zijn, maar als het flink waait, moet het scherm alsnog grote krachten opvangen. De plaatsing moet dus nauwkeurig gebeuren en dat geldt ook voor de afdichting. “Het systeem werkt perfect. Het enige probleem is dat we er haast te veel aanvragen voor krijgen.”

Samenwerken

De werkzaamheden op het bedrijf kennen een vast ritme en laten zich doorgaans goed plannen. Afgelopen najaar viel het zelfs op de lichtste gronden echter niet mee om alle gewassen netjes van het land te krijgen. “Het was alle hens aan dek en we hadden iedereen hard nodig. Dat is toch wel een zorg voor de toekomst. De aanwas van jonge mensen valt ook in ons gebied tegen. Je hebt jongens nodig die de sector van binnenuit kennen, zeker met dit soort specialistische teelten.”

Hoogland prijst zich gelukkig dat er van oudsher goed wordt samengewerkt tussen de loonbedrijven in het gebied. “Ik ken eigenlijk geen gebieden waar collega’s zo met elkaar omgaan als hier. Het kan heel goed zijn dat wij bij een klant de grond klaar leggen en dat een collega de bollen komt planten of andersom. Vaak zijn die dingen historisch zo gegroeid. Je pakt het werk niet van elkaar af en ook telers lopen niet voor een tientje naar een ander. Natuurlijk speelt er wel eens wat onderling, maar dat wordt uitgepraat. Je hebt elkaar nodig. Als zich een nieuwe klus aandient, is de eerste vraag die je jezelf stelt: gaan we dat alleen doen of samen met collega’s? Hoe kunnen we die klant het beste van dienst zijn?”

Het aantal samenwerkingsverbanden neemt de komende jaren verder toe, verwacht Hoogland. Hij onderstreept dat met een voorbeeld van een klus waar hij op dit moment aan rekent. Een investeerder uit de bollensector heeft zich gemeld. Hij wil de teelt van 35 hectare van een speciaal bolgewas, zantedeschia’s, volledig uitbesteden, van het huren van de grond tot het afleveren van de bollen. Dat is een flink areaal en vergt bovendien investeringen in speciale plant- en oogstapparatuur. “Telen op contract willen we niet. Het is een zeer gevoelig gewas, waarmee we nog geen enkele ervaring hebben. Dat risico is gewoon te groot. Ook de volledige teelt in loonwerk aannemen, kunnen wij echter niet doen. Wij hebben het voordeel dat we zelf telen. Dat maakt ons flexibel, maar 35 hectare van zo’n speciaal gewas doe je er niet zomaar even bij. Daarom pakken we dit nu samen op met collega-loonbedrijf M. Konijn. Wij planten, zij rooien, want dat past van beide kanten het beste. Ik vind dat mooi. Tot dusver deden we nog niet zoveel met elkaar.”

TEKST: **Egbert Jonkheer**
FOTO’S: **Jonkheer, Hoogland**